

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 638/2023-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a 2. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených URBAN GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Okresného súdu Malacky v konaní vedenom pod sp. zn. 31C/138/2017 a proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5Co/105/2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. septembra 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), svojho práva na prejednanie záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, svojho práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, svojho práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny a svojho práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom okresného súdu a postupom krajského súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia. Súčasne navrhujú, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznal im primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Sťažovatelia sa v napadnutom konaní žalobou doručenou okresnému súdu 30. augusta 2017 domáhali voči žalovanému ([REDAKOVANÉ]) zriadenia vecného bremena práva prístupovej cesty spočívajúceho v práve prechodu pešo a v práve prejazdu k stavbe sťažovateľov. Žiadali, aby súd určil, že náklady s výstavbou cesty budú znášať žalobcovia, a tiež žiadali zriadiť vecné bremeno spočívajúce v práve vybudovania, napojenia a užívania inžinierskych

sietí (vodovodnej, kanalizačnej a elektrickej prípojky) v prospech ich stavby. O podanej žalobe rozhodol okresný súd vo veci samej rozsudkom zo 7. apríla 2021, teda až po 3 rokoch a 7 mesiacoch. Účastníci konania podali odvolanie, na základe čoho bol 30. augusta 2021 spis z okresného súdu postúpený krajskému súdu. V čase podania ústavnej sťažnosti napadnuté konanie pred odvolacím súdom trvalo 2 roky. Sťažovatelia v podaní označenom ako Doplnenie I ústavnej sťažnosti zo 4. septembra 2023 doručenom ústavnému súdu 2. novembra 2023 uviedli, že do tohto dňa nie je ich súdne konanie ani po viac ako 6 rokoch a 3 mesiacov právoplatne skončené, a to ani čo sa týka merita veci, ani otázky finančného zadosťučinenia výšky náhrady trov konania. Stav právnej neistoty oboch sťažovateľov voči obom porušovateľom *de iure* trvá. Ústavný súd overením aktuálneho stavu napadnutého odvolacieho konania prostredníctvom Informačného centra krajského súdu zistil, že vo veci nebolo dosiaľ rozhodnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľov

3. Šesť rokov trvajúca právna neistota a nemožnosť riadne užívať svoj majetok je podľa sťažovateľov v rozpore s princípom právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy a podľa čl. 2 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 listiny. Namietané prietahy v napadnutom konaní spôsobili aj porušenie práva sťažovateľov na spravodlivý súdny proces a práva vlastníť majetok. Sťažovatelia svoje tvrdenia obsiahnuté v ústavnej sťažnosti pomerne rozsiahlo argumentačne podopreli judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Ústavného súdu Slovenskej republiky či Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces namietajú aj v súvislosti s nevykonaním nimi navrhovaného dôkazu (výsluch svedka – vtedajšieho starostu obce). Tvrdia, že súd pochybil tým, že nevykonal dôkaz, ktorý bol schopný priniesť relevantné skutkové zistenia, čím došlo k sťaženiu dôkaznej pozície dobromyseľnosti sťažovateľov.

3.2. V súvislosti s namietaným porušením vlastníckeho práva zdôrazňujú, že nemôžu pokojne užívať svoj majetok, čím sa ich spor presúva do existenčnej roviny. Tiež uvádzajú, že v ich prípade dochádza k porušeniu zásady legality, legitimacy a proporcionality zákroku voči ich základnému právu vlastníť majetok v dôsledku dlhodobej nečinnosti zo strany súdu.

4. Sťažovatelia poukazujú na jednotlivé skutočnosti, ktoré sú rozhodné pre posúdenie prietahov:

4.1. K právnej a faktickej zložitosti veci uvádzajú, že zriadenie vecného bremena tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov s dodatkom, že žiadna zložitosť konania nezbavuje súd zodpovednosti za prietahy zapríčinené neodborným vedením či nesprávnou organizáciou práce.

4.2. Vo vzťahu k správaniu sťažovateľov neexistujú žiadne také okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na ich ťarchu.

4.3. K postupu samotného súdu akcentujú celkovú neprimeranú dobu šiestich rokov, pričom krajský súd nerobí žiadne úkony, ktoré by viedli k odstráneniu právnej neistoty. S odkazom na judikatúru ústavného súdu a ESLP nemôže byť pandémie ospravedlnením nečinnosti porušovateľov.

4.4. K významu sporu, ktorého meritom je domov a obydlie sťažovateľov, ku ktorému nemajú prístup, a jediným východiskom je zriadenie vecného bremena, zdôrazňujú, že neúmerná dĺžka má negatívny dopad na ich psychickú, ako aj finančnú stránku.

5. Výšku primeraného finančného zadosťučinenia vyčíslujú podľa stanoviska Najvyššieho súdu Českej republiky z roku 2011 s prihliadnutím na to, že predmetné konanie nie je ani po 6 rokoch

právoplatne skončené. Sťažovatelia sa objektívne domnievajú, že predmetné konanie nebude ukončené v rozumnom časovom horizonte.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní ako celku trvajúcim 6 rokov. Súčasne namietajú aj porušenie práva na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a práva vlastníť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu) v dôsledku nečinnosti konajúcich súdov a ich neschopnosti odstrániť stav právnej neistoty.

III.1. K namietanému porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní:

7. Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že o ústavných sťažnostiach sťažovateľov, ktorými namietali prietahy postupom okresného súdu v napadnutom konaní (vedenom pod sp. zn. 31 C 138/2017), už rozhodol celkovo trikrát, a to uznesením č. k. IV. ÚS 172/2020-26 z 13. mája 2020, uznesením č. k. I. ÚS 126/2021-57 z 23. marca 2021 a uznesením č. k. IV. ÚS 626/2021-38 zo 7. decembra 2021. Ústavné sťažnosti sťažovateľov boli odmietnuté z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti. Po oboznámení sa s obsahom týchto rozhodnutí ústavný súd odkazuje na ucelenú sumarizáciu dôvodov odmietnutia skôr podaných ústavných sťažností koncentrovaného v bodoch 18 – 18.1 uznesenia č. k. IV. ÚS 626/2021-38 zo 7. decembra 2021 (ide o prvé dve uznesenia ústavného súdu označené v bode 7 tohto uznesenia, *pozn.*) a v bode 23 uznesenia č. k. IV. ÚS 626/2021-38 zo 7. decembra 2021.

8. Už v čase doručenia v poradí tretej ústavnej sťažnosti (18. júna 2021), o ktorej rozhodol ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 626/2021-38 zo 7. decembra 2021, bolo (neprávoplatne) rozhodnuté o podanej žalobe meritórnym rozsudkom okresného súdu zo 7. apríla 2021. Ústavný súd v predmetnom uznesení (v bode 20) konštatoval plynulý postup okresného súdu aj v období od vyhlásenia rozsudku 7. apríla 2021 do predloženia veci krajskému súdu na účely rozhodnutia o podaných odvolaniach 30. augusta 2021.

9. Od okamihu predloženia veci krajskému súdu v dôsledku podaných odvolaní, t. j. od 30. augusta 2021 sa daná vec nenachádza v dispozícii okresného súdu. Okresnému súdu nemožno vytýkať nečinnosť, ktorá bola primárne ovplyvnená uplatnením opravných prostriedkov a sekundárne tým, že okresný súd nemá k dispozícii súdny spis. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06). Táto prax ústavného súdu bola odobrená aj EŠLP vo viacerých konaniach vedených proti Slovenskej republike (napr. Obluk proti Slovensku z 28. 6. 2016 k sťažnosti č. 65302/11, bod 61, resp. Mazurek proti Slovensku z 3. 3. 2009, k sťažnosti č. 16970/05).

10. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľov v rozsahu namietaného porušenia práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru (prejednanie vecí v primeranej lehote) vo vzťahu k napadnutému postupu okresného súdu pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní:

11. Ústavný súd sa oboznámil aj s uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 259/2023-22 z 9. mája 2023 (právoplatné 22. mája 2023) o ústavnej sťažnosti sťažovateľov doručenej ústavnému súdu 2. marca 2023, ktorou namietali porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní (vedenom pod sp. zn. 5 Co 105/2021) a ktorá bola odmietnutá z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti. Celková dĺžka napadnutého súdneho konania pred krajským súdom v čase podania skoršej ústavnej sťažnosti predstavovala jeden a pol roka. Citujúc ústavný súd: „Ústavný súd uznáva, že dĺžka tohto odvolacieho konania nie je ideálna, ale vzhľadom na to, že postup odvolacieho súdu vo všeobecnosti nie je pre strany konania taký viditeľný (pretože spočíva najmä v preštudovaní napadnutého rozsudku vrátane postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, ako aj odvolacej argumentácie strán v konaní, pozn.) ako postup prvostupňového súdu (ktorý nariaďuje termíny pojednávania, a teda koná takpovediac pod drobnohľadom sporových strán) a toto odvolacie konanie zároveň nepresahuje dva roky, nemožno uzavrieť, že by zo strany krajského súdu išlo o takú nečinnosť, ktorú by bolo potrebné považovať za „zbytočné prietahy“, ktoré by zároveň významným spôsobom ovplyvnili celkovú dĺžku súdneho konania“ (bod 12 uznesenia ústavného súdu č. k. IV. ÚS 259/2023-22 z 9. mája 2023).

12. Sťažovatelia vo veľmi krátkom čase (približne tri a pol mesiaca, *pozn.*) po nadobudnutí právoplatnosti skoršieho uznesenia o odmietnutí ich ústavnej sťažnosti (22. máj 2023) podali túto ústavnú sťažnosť (4. septembra 2023), ktorá je v časti namietaných prietáhov v konaní pred odvolacím súdom v podstatnej časti zhodná s predchádzajúcou ústavnou sťažnosťou. Vzhľadom na relatívne krátke časové obdobie a predovšetkým vzhľadom na vedomosť sťažovateľov o ústavne akceptovateľnej dĺžke súdneho konania v civilných veciach na jednom stupni (bod 14 uznesenia ústavného súdu č. k. IV. ÚS 259/2023-22 z 9. mája 2023) sa tu dá do určitej miery hovoriť o bezúčelnom či zjavne bezúspešnom uplatňovaní nároku na ochranu ústavnosti, najmä za okolností, ak celková dĺžka napadnutého súdneho konania pred krajským súdom v čase podania tejto ústavnej sťažnosti predstavuje dva roky.

13. Pri hodnotení postupu krajského súdu rozhodujúceho vec, ktorá patrí do štandardnej agendy odvolacích súdov, ústavný súd uvádza, že celková dĺžka daného odvolacieho konania trvajúca 2 roky od predloženia spisovej dokumentácie (30. august 2021) do podania ústavnej sťažnosti (4. september 2023) je na hrane ústavnej akceptovateľnosti. Hoci je možné konštatovať začínajúce objektívne prietahy, avšak nie v takej intenzite zásahu do práv sťažovateľov zo strany krajského súdu, ktorá by zodpovedala ústavne relevantnému porušeniu základného práva na prerokovanie vecí

bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy/čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v naznačenej súvislosti zdôrazňuje, že ďalšia prípadná nečinnosť krajského súdu by mohla založiť už inú kvalitu posudzovania zbytočných prietáhov, čo by mohlo mať za následok konštatovanie prietáhov v konaní.

14. Namietaným konaním nedošlo k porušeniu sťažovateľmi označených základných práv, a preto je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

15. Ústavný súd pre úplnosť kontextu prejednávanej veci a posudzovania celkovej dĺžky konania konštatuje, že hoci obsah práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (ako aj základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy či podľa čl. 38 ods. 2 listiny) je obdobný do tej miery, že ich porušenie ústavný súd posudzuje spoločne, perspektíva ústavného súdu vo vzťahu k jednotlivým štátnym orgánom je odlišná ako v prípade ESLP. Európsky súd pre ľudské práva posudzuje namietané porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vo vzťahu k Slovenskej republike ako členskému štátu Rady Európy a ústavný súd ako vnútroštátny ľudskoprávny súd posudzuje potenciálne porušenie základných práv sťažovateľov vo vzťahu k jednotlivým štátnym orgánom (m. m. I. ÚS 390/2019). Nemožno preto konštatovať, že by ústavný súd pri posudzovaní namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v každom konaní automaticky sčítal dĺžku konania pred viacerými inštanciami štátnych orgánov a túto následne hodnotil bez ohľadu na okolnosti prípadu (porov. napr. I. ÚS 238/2022).

16. Ústavný súd dopĺňa, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľom, aby po splnení všetkých zákonných podmienok predložili ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

III.3. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a práva vlastníť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu) postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach:

17. Pokiaľ sťažovatelia namietajú nevykonanie nimi navrhovaného dôkazu, je toto relevantná argumentácia, ktorú možno uplatniť prostredníctvom opravných prostriedkov, ktoré sťažovatelia mali, resp. majú k dispozícii. Z predloženého odvolania sťažovateľov proti rozsudku súdu prvého stupňa vyplýva, že túto námietku uplatnili pred odvolacím súdom. Potenciálne môžu túto námietku uplatniť aj v konaní pred dovolacím súdom podľa § 420 písm. f) CSP. K tomu treba dodať, že sťažovatelia nemajú podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľmi ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí (čl. 142 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 Civilného sporového poriadku).

18. Z hľadiska namietaného porušenia základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy/čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a postupom krajského súdu v napadnutých konaniach, ktoré dôvodí ich neprimeranou dĺžkou, pri posúdení konania ako celku, čo má podľa ich názoru následok v podobe odmietnutia spravodlivosti, možno v tomto štádiu považovať za predčasné

a neopodstatnené. Základné práva na súdnu ochranu sú výsledkové, čo znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok. Skutočnosť, či napadnuté konanie vykazuje znaky spravodlivého procesu, závisí od celého konania a konečného rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). V tomto štádiu zatiaľ nie je k dispozícii ani rozhodnutie krajského súdu o odvolaní účastníkov konania, ktoré by dalo odpoveď na otázku, či preskúmané rozhodnutie súdu prvého stupňa je alebo nie je arbitrárne či nedostatočne odôvodnené. V prípade kladnej odpovede by čas konania na inštančne nadriadenom súde v prípade zrušenia rozhodnutia z dôvodu arbitrárnosti či nepreskúmateľnosti išlo aj na „vrub“ súdu, ktorému sa rozhodnutie zrušilo.

19. Rovnako je za predčasné v tomto štádiu konania hodnotiť napadnuté konania za nesúladné s právom sťažovateľov vlastniť majetok, najmä preto, že v sporovom konaní nie je dosiaľ právoplatne rozsudovým výrokom konštitutívne založený právny vzťah subjektov hmotnoprávneho vzťahu medzi sťažovateľmi ako žalobcami a žalovaným. Inými slovami, v konaní nie je dosiaľ právoplatne zodpovedaná otázka, či sú sťažovatelia nositeľmi tvrdeného subjektívneho práva v podobe zriadeného vecného bremena a či žalovaný je nositeľom tvrdenej subjektívnej povinnosti strpieť vecné bremeno.

20. Na základe uvedeného možno konštatovať, že ústavná sťažnosť je v rozsahu namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a v rozsahu namietaného porušenia práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny, ako aj práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu, pokiaľ ide o napadnuté konanie pred okresným súdom a pred krajským súdom, neprípustná a ako taká bola v tejto časti odmietnutá podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

21. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov uvedenými v petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 29. novembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu